

PISMO REGIONALNEJ KOMISJI WYKONAWCZEJ NSZZ "SOLIDARNOSC" ZIEMI ŁÓDZKIEJ

Za nami dwadzieścia dni Sierpień 88 kolejnej bitwy o wolność, prawdę, godne życie. Dziś, 3 września 1988 roku, w Szczecinie, bramy swych zakładów pracy- Portu Szczecińskiego i zajezdni autobusowej WPK w Szczecin-Dąbiu- opuścili ostatni strajkujący. Parę godzin wcześniej, w nocy z 2 na 3 września, od strajku odstąpili Ci którzy go 15 sierpnia zapoczątkowali- górnicy z kopalni "Manifest Lipcowy".

Ten sierpień był równie gorący jak tamten z 1980 roku. I zupełnie inny niż tamten. Na Wybrzeżu nikt już nie pisał na karoseriach łódzkich samochodów- "czerwone pajaki", bo już nie tylko Łódź przyglądała się zmaganiom górników, potem portowców, wreszcie stoczniowców co najwyżej z wyrazami biernego poparcia. Polska czekała. Akcja strajkowa osiągnęła swoje apogeum w poniedziałek 22 sierpnia. Objęte nią było 12 kopalni w województwie katowickim, nie pracował port szczeciński i komunikacja szczecińska, (dopiero wieczorem przerwano strajk w dwu zajezdniach tramwajowych i jednej autobusowej), do strajku przystąpiła Stocznia Gdańska do której przybył Lech Wałęsa próbno oczekujący odzewu na swój apel do władz o rozmowy oraz trwały przygotowania do strajku w Porcie Gdańskim, Stoczni Północnej(z czasem dołączyły Stocznia Remontowa i Stocznia Remontowa Radunia). Strajki w tym dniu podjęto też w Hucie "Stalowa Wola", zakładach H.Cegielskiego w Poznaniu i ZPTK we Wrocławiu. Czekala także władza. Nie podejmowano rozmów na szczeblu krajowym, nie przyjmowano do wiadomości nadrzędnego postulatu- relegalizacji "Solidarności". Nie stocowano jednak, w porównaniu rzecz jasna ze znanymi nam możliwościami i życzeniami tej władzy, szczególnie drastycznych środków represyjnych. Grozono, straszone, ogłaszano sankcje prokuratorskie, otaczano strajkujące zakłady kordonami milicji i ZOMO, w Jastrzębiu wprowadzono godzinę policyjną ale nie posunięto się do ostateczności. Dodatkowo- co również było nową- zastosowano wariant pewnej jawności działań strajkowych

A P E Ł

DO WSZYSTKICH LUDZI PRACY W ŁÓDZI

W związku z istniejącą sytuacją społeczno-polityczną wzywamy do tworzenia i organizowania komisji zakładowych NSZZ "Solidarność" w zakładach pracy. Będzie to pierwszy krok do rozpoczęcia legalnej działalności naszego Związku. Będzie to również poparcie dla Lecha Wałęsy w rozmowach z rządem. Bez silnej "Solidarności" żadne porozumienie nie jest możliwe.

Za RW "S" Ziemi Łódzkiej
J. Dąmianowski, R. Kostrzewa, P. Lipka
Wszystkie komitety organizacyjne składają dyrekcji oświadczenie o wznowieniu działalności związkowej.

Łódź dnia 2.09. 1988 r.

OSWIADCZENIA W RELACJE W POSTULATY W OSWIADCZENIA W RELACJE W POSTULATY W OSWIAD

Mimo ponurzego spokoju w naszym regionie zarówno rodzianie jak i mieszkańcy sąsiedniego województwa piotrkowskiego także wpisali się w kalendarium wydarzeń sierpniowych. Oto wybór co znaczących oświadczeń, postulatów i relacji odzwierciedlających atmosferę minionych dni w Łodzi i jej sąsiedztwie.

19 sierpnia - KRW "S" Ziemi Łódzkiej

"KRW "S" Ziemi Łódzkiej" zwraca się z apelem do wszystkich ludzi pracy naszego regionu o solidarne poparcie szerszych sądem strajkujących załóg Śląska i Wybrzeża. Pamięający w naszym kraju od ponad 40 lat w tym czasie przeżył głęboki kryzys czego następstwem jest drastyczne obniżenie poziomu życia.

Długość czekać nie powinniśmy.

Żądamy przywrócenia legalności NSZZ "Solidarność".

Łódź, dnia 19 VIII 1988

Za KRW "S" ZL:

J. Działowski R. Kozłowski P. Lęski

21 sierpnia - ZR NSZZ "Solidarność" - Piotrków

"ZR NSZZ "Solidarność" woj. piotrkowskiego" na posiedzeniu w dn. 21.08.88, po rozpatrzeniu sytuacji społeczno-politycznej kraju odniósł co następuje:

1. Popieramy działania przywrócenia osobowości prawnej i swobodnego działania NSZZ "S".
2. Żądamy przywrócenia do pracy oraz rekompensacji szkód materialnych i moralnych wszystkim represjonowanym za działalność związkową.

3. W razie zastosowania represji wobec strajkujących w obronie naszych, wspólnych praw i godności ludzkiej apelujemy do wszystkich ludzi pracy naszego Regionu o solidarną postawę i czynne poparcie akcji strajkowych.

Za Zarząd Regionalny NSZZ "Solidarność" woj. piotrkowskiego: Zbigniew Kromiński, Janusz Kowalewski, Ryszard Wyszczowski.

23 sierpnia - KWB "Bełchatów"

23 sierpnia o godzinie 7 rano robotnicy zgromadzeni na terenie węglastaw napręczyli KWB "Bełchatów", sformowali pochód i przemarszowali, przez wszystkie windy WN nieoszczędnie "Solidarności". Następnie przed bramą wydzielni MW-5 odbył się wiec z udziałem kilkuset robotników. Przemawiający ostro krytykowali politykę władz obarczając je odpowiedzialnością za pogłębiający się kryzys prowadzący do katastrofalnego zubożenia społeczeństwa. Wielu mówców wskazywało na niekonsekwencje partii w realizacji własnych nakazów. Robot-

nicy z oburzeniem odnieśli się do usylenia siły wobec strajkujących górników i stoczniowców, sądząc zniechęcenia godziwej milicyjnej, zaprzestania represji i natychmiastowego przystąpienia władz do rozmów ze strajkującymi. Wskazywano na konieczność przywrócenia osobowości prawnej NSZZ "S" i wprowadzenia pluralizmu związkowego jako warunków wstępnych rzeczywistego porozumienia narodowego. Do mówiących przybył dyr. Kowalewski, który usiłował nakłonić zebranych do rozjęcia się i podjęcia pracy. Zabiegi te okazały się bezskuteczne. Robotnicy zaszali od dyrektora, by spowodował odejście od bramy głównej WN przybyłych w międzyczasie oddziałów ZOMO. Po krótkich pertraktacjach ZOMO opuściło miejsce stacjonowania. Następnie uczestnicy wiecu w głosowaniu jawnym zdecydowali o podjęciu strajku solidarnościowego. Wszyscy udali się na oddział MW-5. Bramy wejściowe zostały zamknięte. Wyznaczono straż robotniczą i wybrano 26-osobowy Komitet Strajkowy. Sformowano 19 postulatów i wezwano dyrekcję do rozmów. W pertraktacjach brali udział przedstawiciele Rady Pracowniczej i dyrektor Ogólnopolskiego Związku Węgla Brunatnego. Ugodziwiony 18 Dyrekcja przyjmując postulat do rozpatrzenia i otrzymałszy zapewnienie, że zostaną one podane do wiadomości całej załogi (w strajku uczestniczyło ponad 500 robotników z 16 wydzielni) Komitet Strajkowy w oparciu o wolę ogółu postanowił strajk przerwać o godzinie 14, ogłaszając zarazem pogotowie strajkowe.

Następne spotkanie Komitetu Strajkowego, dyrektora odbyło się 25 sierpnia. Wtedy to sformulowano pozytywne postulaty nr 3 i o niedopuszczeniu do lokalizacji szkła dołżaka odpadów radioaktywnych w wyrobisku Kopalin, nr 4 i 12 - o przywróceniu cofniętych grup pracowniczych i podniesieniu stawek szkieletowych, nr 15 - o niewyciąganiu konsekwencji w stosunku do strajkujących, nr 18 i 19 - o wypłacie nagród jubileuszowych wg stawek bieżących i "odroczeniu" Karty Górnik. Jest co tylko dwa postulaty miały być w najbliższej przyszłości rozpatrywane, pozostałe, w tym pierwszy na liście - o upro

wadzenie pluralizmu związkowego i przywrócenie "Solidarności" nie leżały w kompetencji dyrekcji". Gotowość strajkową przedłożono do 29 sierpnia występując stosowny komunikat do gen. Jaruzelskiego.

29.08. sytuacja nie na wiele się zmieniła. Podjęta tego dnia uchwała podtrzymująca gotowość strajkową z równocześnie formułującą pewne warunki ogólnozmianowe już przez gen. Kiszczaka rozmów. przy okrągłym stole została przekazana dyrekcji Kopalni 1 gen. Kiszczakowi. Dwaj członkowie Komitetu Strajkowego Kopalni "Bełchatów" - Ryszard Wyszczekowski i Józef Półkowski otrzymali wezwania do NSZZ w Bełchatowie na 5 września.

26 sierpnia - WPK Łódź

W rocznicę strajku komunikacyjnego w Łodzi z roku 1980, NSZZ "Solidarność" wydała i rozprowadziła ulotkę w której czytamy m. in.: "Władza sdownościła, i nie jest w stanie wyprowadzić gospodarstwa z obecnego impasu. Prawo do obrony poziomu życia jest oczywistym prawem każdego pracownika. Należy i powinno z niego rezygnować tylko wówczas gdy istotnie brzoza i słabygodna perspektywa poprawy sytuacji gospodarczej w wyobraźni przychodzi i gdy władza apelująca o te wyrzeczenia zasługuje sobie na zaufanie. Dniś tego zaufania do władzy brak (...). W dobre głoszonej przez

władze liberalizacji uproszczone blokowanie pluralizmu związkowego jednogłośnie pokazuje fałsz poczynań tej władzy (...). Domagamy się: Przywrócenia osobowości prawnej NSZZ "Solidarność", zrehabilitowania okazywanych za działalność związkową, Przywrócenia do pracy wszystkich zwolnionych za działalność związkową, także tych dla których znaleziono inny pretekst formalny dla usunięcia z pracy."

29-30 sierpnia - ZPB im. J. Marchlewskiego

29 sierpnia o godzinie 10.30 rozpoczął się trzygodzinny strajk pracowników wykonawczy ZPB im. J. Marchlewskiego. Formułowane postulaty dotyczyły warunków pracy i pracy. Komisja Zakładowa NSZZ "Solidarność" nie uzyskała zgody całej załogi na strajk solidarnościowy pod hasłami legalizacji Zwi. sku. 30 sierpnia członkowie "Solidarności" ogłosili apel - odzw. skierowany do strajkujących załóg w całej Polsce: "Ty pracownicy - członkowie Związku "Solidarność" ZPB im. J. Marchlewskiego w Łodzi! poparcie niepoparcia Was strajkiem przez szowinistami, zatrudnionych przez DMO pracowników, bardzo gorąco i serdecznie podrażniały i popierają wszystkich strajkujących. Podsiwimy Waszą odwagę i wytrwałość. Wzdłuż się o wytrwanie, o zwycięstwo, o ca legalizowanie Związku "Solidarność". Wasze postulaty są naszymi postulatami. Jesteśmy pewni, że nadziejacie czar kiedy cała Łódź nie będzie "szarmona".

Nic więc dziwnego, że czekać nie mogła i nie chciała propaganda. I tu dopiero poczuliśmy się jak za dawnych lat. Alarymistyczne doniesienia o kolosalnych stratach, szycyjskie kłamstwa (np. dotyczące rzekomego ładania górników podwyższenia płac o 100 tys zł), obelgi i pomówienia pod adresem organizatorów strajków i ich duchowych przywódców - to tylko mała próbka "starych numerów" zaserwowanych nam przez prasę, radio, telewizję.

Sierpień 88
cd. z nr. 1

Patrzac na ten scenariusz, wapominając minione 7 lat, trzeba uznać, że w pierwszym starciu zwyciężyliśmy. Władza musiała przyznać że istniejemy, a przewodniczący NSZZ, "Solidarność" - Lech Wałęsa, co by na ten temat nie mówił Jerzy Urban, został 31 sierpnia publicznie użehany przez retia gen. Jaruzelskiego za osobę publiczną. Czy jednak Sierpień 88 przejdzie do historii tak jak Sierpień 80? Wtedy wywalniliśmy porozumienia i niezależny, pierwszy w bloku komunistycznym, związek zawodowy. A i tak po 16 miesiącach wyprowadzono na nas czołgi. Teraz mamy tylko obłektnicę bliżej niesprecyzowanych rozmów przy okrągłym stole, który oby się nie skanał po raz któryś z tytułu "okrągłym stołem z wielkimi kantami". I siastety idź dalej od 31 sierpnia, tym realnie niejeznie staje się to niebezpieczeństwo. Totet trzeba po prostu zabójczy, że Sierpień 88 jeszcze trwa. Sami musimy sobie zagwarantować czyistość gry, do której nas naproszono. Sami, metodą faktów dokonanych, musimy wybić się na "Solidarność". Nikt nam jej nie da, nie przyniesie na tacy, ani nawet nie wydyktuje.

RKW NSZZ "S" Ziemi Łódzkiej otrzymała list odręczny, datowany 28 sierpnia od związków francuskich zrzeszonych w CFDT regionu Pays de la Loire, w których przesyłają oni wyrazy przyjaźni i zapewniają o swej całkowitej solidarności z nami w walce o wolność, prawa związkowe i poprawę warunków życia.

Nie jest to formalny, grzecznościowy gest. Bardzo szczerze, poparta odpowiednimi porozmianieniami, współpraca CFDT regionu Pays de la Loire z Regionem Łódzkim trwa od początku 1986 roku. Wtedy to w lutowo-marcowym numerze wydawanego w Nantes pisma CFDT "Informacje Związków" ukazał się obszerny artykuł omawiający cele i zakres tej współpracy, prezentujący na tle ogólnej sytuacji "Solidarności" w naszym kraju - nasz region. Tekst kończył się zdaniem-Solidarność Łodzi kocha nas!

Liczyliśmy i nie zawiedliśmy się. Nasi francuscy przyjaciele słuszą nas wsparciem nie tylko moralnym przez ten cały czas.

Zainteresowanie i poruszenie związków francuskich wydarzeniami minionego Sierpnia nie ograniczyło się do wymiany korespondencji i zgłoszenia akcesu dalszej pomocy. Z artykułu zamieszczonego w miejscowej prasie 24 sierpnia dowiadujemy się, że Związek Regionalny CFDT Pays de la Loire wytoczył do ambasady polskiej telegram domagający się wolności związkowej w Polsce i rozpoczęcia rozmów z "Solidarnością".

Jw.

KOMUNIKAT RKW
W dn. 14.08. **KOMUNIKAT RKW** odbyło się spotkanie RKW "S" z Z. Omówiono przebieg współpracy ze związkami zawodowymi we Francji. RKW "S" z Z. potwierdził upewnienie o reprezentowaniu Regionu przez W. Tolda Sułkowskiego w USA, Jana Buczaka w Australii i Krzysztofa Tarowskiego we Francji. Upewnienia mają wartość do 31.12.88 i mogą być przedłużone przez RKW w końcu bieżącego roku. Z up. RKW J. Dźwiniński, R. Kostrzewa, P. Lipecki Łódź. 14.08.88

27 czerwca w Zakładzie Budowlano-Remontowym RSM "Polesie" w Łodzi powstał 10-osobowy Komitet Założycielski NSZZ "Solidarność". Poza "rutynowymi" działaniami - złożeniem do Sądu wniosku o rejestrację uzupełnionego uchwały zebrania założycielskiego i stał tuż, wyznaczeniem do Rady Państwa i Sejmu PRL pism upominających się o skonkretyzowanie terminu wejścia w życie przewidzianego w ustawie o związkach zawodowych pluralizmu organizacyjnego, działacze z RSM "Polesie" zwrócili się 1 sierpnia w liście do wszystkich pracowników zakładu, jego dyrektora i działających w nim związków zawodowych. Była to próba określenia głównych problemów wymagających pilnego załatwienia a zarazem propozycja stworzenia wspólnego "frontu" działań. Czytamy m.in. "Bez względu na wyrok Sądu obrona słabszego, a więc pracownika, pozostanie zawsze naszym związkowym obowiązkiem. Podłożem tej decyzji jest pogarszający się wciąż poziom życia pracowników i ich rodzin. Przynosi to szkodę całemu krajowi, gdyż odplyw pracowników przybrał formę zjawiska o charakterze stałym. (...) Uważamy że było by z korzyścią dla naszych pracowników utworzyć, po zarejestrowaniu, wspólną reprezentację związkową. Zwracamy się do pracowników niezrzeszonych - nie chcemy być izolowani. W tym celu wzniesiemy się organizować. Oprócz bowiem najlepszych argumentów potrzebna jest tzw. "siła przebicia". Tę siłę musimy stworzyć, słabość jednostek zamienić na siłę wspólną. (...) Ta organizacja jest nasza."

lab.

POTWIERDZENIA**Wpłaty na FPS:**

Strajkującym robotnikom w Nowej Hucie od robotników Ozorkowskiego Przedsięwzięcia biostwa Komunalnego-19.700 zł. Pomoc strajkującym robotnikom w Nowej Hucie od robotników i rencistów OZPE "Morfeo"-9.300 zł. Dla represjonowanych od ZPB in. J. Narchlewskiego-5.500 zł.

Wpłaty:

Słuska- 2000 zł. Dziękujemy Janowi A. Jurawiczowi za 250.

"LIBERALIZACJA" W PRAKTYCE

31 sierpnia 1988 roku wręczono wypowiedzenie umowy opracowaną Komitetu Założycielskiego NSZZ "Solidarność" przy ZSB RSM "Polesie" w Łodzi, ul. Pianski 1/5 -mgr JANUSZOWI FATYDZE.

Wniosek o rejestrację "Solidarności" w tym zakładzie złożono do Sądu 27 czerwca i rozprawa jeszcze się nie odbyła. Zwolnienie z pracy głównego inicjatora i organizatora struktury związkowej jest po prostu naruszeniem art 39 Kodeksu Pracy, który gwarantuje ochronę działaczom związkowym. Jest szykana. (O pierwszych posunięciach Komitetu Założycielskiego czytają powyżej)

KXZ